

รายงานการศึกษาส่วนบุคคล
(Individual Study)

เรื่อง การแก้ไขขยะในชุมชนชายคลองเสนานิคม ๒

จัดทำโดย นางสาวภัคภร แสงศิวัชฤทธิ์

ตำแหน่ง นักพัฒนาสังคมชำนาญการ
สังกัด สำนักงานเขตจตุจักร

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม
หลักสูตรนักบริหารมหานครระดับต้น รุ่นที่ ๑๙
สถาบันพัฒนาข้าราชการกรุงเทพมหานคร
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๗

๑. ชื่อเรื่อง การแก้ไขขยะในชุมชนชายคลองเสนานิคม ๒

๒. หลักการและเหตุผล

ปัญหาทางด้านสภาพแวดล้อม ถือเป็นปัญหาสำคัญในปัจจุบันและเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นทั่วโลก รวมทั้งกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นเมืองหลวงของประเทศไทย ปัจจุบันมีการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วในหลายๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นเศรษฐกิจ การค้า อุตสาหกรรม เทคโนโลยี การท่องเที่ยว เป็นศูนย์กลาง การลงทุนที่สำคัญในปัจจุบัน รวมทั้งยังมีการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากรจำนวนมากจากหลากหลายพื้นที่มารวมกันในระยะเวลาอันสั้น ด้วยการขยายตัวที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและขยายพื้นที่ออกไปเป็นวงกว้าง จึงส่งผลให้เกิดปัญหาทางด้านสภาพแวดล้อมตามมาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ไม่ว่าจะเป็นมลพิษทางเสียง มลพิษทางอากาศ ล้วนแต่มีผลกระทบต่อสุขภาพกาย และสุขภาพจิตของประชากรที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร รวมถึงการก่อให้เกิดทัศนียภาพที่ไม่ดีเนื่องจากมีปริมาณของขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลที่เพิ่มขึ้นจำนวนมากตามผลของการเติบโตทางด้านต่าง ๆ ข้างต้น และจำนวนที่เพิ่มขึ้นของประชากร ทั้งที่มีถิ่นฐานเดิมและย้ายเข้ามาเพื่อความสะดวกในการประกอบอาชีพ

กรุงเทพมหานคร ได้เล็งเห็นถึงผลกระทบดังกล่าว และการเจริญเติบโตทางด้านอื่น ๆ ซึ่งไม่ได้มีการกำหนดแนวทางอันควบคุมกับการรักษาสภาพแวดล้อมอย่างเป็นรูปธรรม กรุงเทพมหานคร จึงได้กำหนดยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อมไว้ในแผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ๑๒ ปี ระยะที่ ๒ (พ.ศ.๒๕๕๖ - ๒๕๕๙) เพื่อเป็นกรอบทิศทางให้หน่วยงานต่าง ๆ ของกรุงเทพมหานครใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติราชการให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ ยุทธศาสตร์ที่ ๓ พัฒนากรุงเทพมหานครให้เป็นมหานครแห่งสิ่งแวดล้อม ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๓.๓ การลดปริมาณขยะมูลฝอยและนำของเสียกลับไปใช้ประโยชน์ รวมทั้งมุ่งเน้นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการลดและคัดแยกมูลฝอย โดยนำมูลฝอยกลับไปใช้ประโยชน์ตามหลักการ ๓ R (Reduce Reuse Recycle) และสอดคล้องแผนปฏิบัติการประจำปี ๒๕๕๗ ของสำนักงานเขตจตุจักร ยุทธศาสตร์ที่ ๓ พัฒนากรุงเทพมหานครให้เป็นมหานครแห่งสิ่งแวดล้อม

สำนักงานเขตจตุจักร มีพื้นที่การปกครอง ๕ แขวง มีชุมชนทั้งสิ้น ๔๑ ชุมชน แบ่งเป็นประเภทชุมชนแออัด ชุมชนเมือง ชุมชนชานเมือง เคหะชุมชน ชุมชมอาคารสูง และชุมชนหมู่บ้านจัดสรร กรณีเป็นชุมชนเมืองและชุมชนอาคารสูงไม่มีปัญหาขยะตกค้าง เนื่องจากบริการของสำนักงานเขตจตุจักรสามารถเข้าไปจัดเก็บได้ถึงหน้าบ้านหรือตัวอาคารอยู่แล้วสามารถทำการเก็บขยะได้ตรงตามกำหนดเวลา สำหรับชุมชนแออัด ๒๔ ชุมชน แบ่งเป็น ๒ ประเภท คือ ชุมชนที่อาศัยที่ดินของเอกชน จำนวน ๗ ชุมชน และชุมชนแออัดที่บุกรุกที่ดินกรมธนารักษ์ริมคลอง จำนวน ๑๗ ชุมชน ซึ่งกระจายอยู่ตามริมคลองต่าง ๆ ได้แก่ คลองลาดพร้าว คลองเปรมประชากร คลองบางซื่อ คลองน้ำแก้ว คลองทุ่ง คลองพระยาเวก ซึ่งชุมชนแออัดเหล่านี้ล้วนมีปัญหาทางด้านสภาพแวดล้อมทั้งสิ้น จากการศึกษาข้อมูลทางกายภาพของชุมชนบุกรุกที่ดินริมคลองนั้น ประชาชนได้ปลูกสร้างบ้านพักอาศัยรุกล้ำริมคลองไปตามความยาวของแนวคลองที่มีทางเดินกว้างประมาณ ๑.๕ เมตร แต่ละหลังคาเรือนมีพื้นที่เล็กน้อย สภาพแออัด ขาดการจัดระเบียบ และการวางผังที่ดี รวมทั้งจำนวนคนที่พักอาศัยเป็นจำนวนมากเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมที่จำเป็นต้องแก้ไขในหลายพื้นที่ จึงมีความจำเป็นต้องแก้ไขโดยเร่งด่วน โดยสรุปปัญหาที่เกิดขึ้นได้ ดังนี้

๑.) ปัญหาจากสภาพครอบครัว ประชาชนส่วนใหญ่ในชุมชนประกอบอาชีพรับจ้างหาเช้ากินค่ำ มีรายได้น้อย ทำให้ไม่มีเวลาในการอบรมบุตรหลานหรือเยาวชนและไม่มีความสนใจที่จะศึกษาและทำความเข้าใจผลกระทบจากการทำลายสภาพแวดล้อม

๒.) สมาชิกในชุมชนขาดความเข้าใจที่ถูกต้อง ในเรื่องสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อสุขภาพอนามัย เช่น การปล่อยให้มีน้ำท่วมขังก่อให้เกิดปัญหาอื่น ๆ ตามมาได้ปัญหาแหล่งเพาะพันธุ์ยุงปัญหาขยะตกค้าง ปัญหาใช้เลือดออก ปัญหาน้ำในลำคลองเน่าเสีย ส่งกลิ่นเหม็น มีผลต่อสุขภาพทางกาย และสุขภาพจิต ของสมาชิกที่อยู่อาศัย

๓.) ชุมชนริมคลองที่บุกรุกที่ดินกรมธนารักษ์มีจำนวนชุมชนอยู่อาศัยเป็นจำนวนมากเรียงตามความยาวของลำคลอง จึงเป็นการยากที่จะระบุว่าขยะมาจากที่ใด ไม่มีผู้รับผิดชอบ

๔.) ปัญหาการขาดจิตสำนึกที่ดี ทำให้ไม่มีความรักในชุมชนที่พักอาศัย ทำให้ไม่มีความสำนึกในการดูแลรักษาหรือพัฒนาสภาพแวดล้อมของชุมชนให้ดีขึ้น

๕.) ปัญหาความเข้มแข็งของชุมชน ผู้นำชุมชนไม่สามารถจัดการปัญหาในชุมชนได้ เนื่องจากสมาชิกในชุมชนไม่เห็นความสำคัญของปัญหาร่วมกัน คิดแต่จะทำมาหากินเลี้ยงปากท้อง มีสังคมแบบต่างคนต่างอยู่

จากปัญหาต่าง ๆ ผู้จัดทำรายงานเห็นว่า ปัญหาผลกระทบที่เกิดขึ้นจากปัญหาสภาพแวดล้อมในชุมชน มีความจำเป็นเร่งด่วนที่จักต้องแก้ไข และควรมีแผนงานในการปฏิบัติงานที่ชัดเจนและสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง เป็นเครื่องมือจำเป็นเพื่อใช้ในการรักษาสภาพแวดล้อมชุมชนและเห็นว่าชุมชนที่จะเป็นแบบอย่างหรือต้นแบบในการดำเนินการศึกษาและวางแผนงาน ได้แก่ ชุมชนชายคลองเสนานิคม ๒ เขตจตุจักร เป็นชุมชนแออัดที่บุกรุกที่ดินที่ราชพัสดุของ กรมธนารักษ์ ประชาชนได้บุกรุกสร้างบ้านพักอาศัยหนาแน่นตามแนวคลองลาดพร้าว ๒ ส่วน คือ ส่วนที่อยู่บนบกและส่วนสร้างบ้านรูกล้ำเข้าไปในคลองลาดพร้าว ถนนในชุมชนแคบและรถเก็บบนมูลฝอยของสำนักงานเขตไม่สามารถเข้าไปเก็บขยะในชุมชนได้ ประชาชนในชุมชนขาดจิตสำนึกในการรักษาสภาพแวดล้อมชุมชนมีการทิ้งขยะลงในลำคลองใต้ถุนบ้านเรือน ทำให้เกิดขยะเน่าเหม็นสภาพแวดล้อมเสื่อมโทรม ส่งผลกระทบต่อสุขภาพ ทั้งทางร่างกายและทางด้านจิตใจของประชาชนในชุมชน

ผู้จัดทำรายงานเกิดแนวคิดในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยการสร้างจิตสำนึกและการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนให้รู้จักรักษาสภาพแวดล้อมและนำความรู้มาแก้ไขปัญหายขยะ ให้ลดน้อยลงและเป็นการสร้างรายได้ให้กับครัวเรือนโดยการเพิ่มมูลค่าให้กับขยะที่มีอยู่ในชุมชน โดยการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการและแก้ไขปัญหายขยะในชุมชนให้ลดน้อยลงและสร้างวิธีการที่หลากหลายในการให้ประชาชนในชุมชนได้มีทางเลือกตามความถนัดและความเหมาะสมของแต่ละครัวเรือน เช่น การอบรมความรู้ความเข้าใจในการคัดแยกขยะ เพื่อลดขั้นตอนในการจัดเก็บขยะภายในชุมชนและยังสามารถนำขยะที่แยกไว้มาทำการรีไซเคิลเพื่อให้เกิดมูลค่าถือเป็นรายได้ของคนในชุมชน รวมทั้งทำให้สามารถแยกขยะมีพิษหรือสารเคมีอันตรายที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อบ้านเรือนที่พักอาศัยได้ หากมีการจัดการที่ไม่ถูกวิธี อีกทั้งยังสามารถนำขยะจากเศษอาหารมาทำเป็นน้ำหมักชีวภาพ เพื่อใช้ในการเกษตรและทำความสะอาดห้องน้ำ คูคลอง เพื่อปรับสมดุลทางธรรมชาติ เป็นต้น

๓. วัตถุประสงค์

- ๓.๑ เพิ่มประสิทธิภาพการคัดแยกมูลฝอยของเสียอันตรายและกากไขมัน
- ๓.๒ เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนด้านการรักษาสภาพแวดล้อมของที่อยู่อาศัยโดยการให้ความรู้และเสริมสร้างการพัฒนาศักยภาพของชุมชนโดยการจัดการอบรมการให้ความรู้ความเข้าใจในการจัดการสภาพแวดล้อมและเห็นความสำคัญของการรักษาสภาพแวดล้อม
- ๓.๓ เพื่อกระตุ้นจิตสำนึกของประชาชนให้เกิดความรักและเห็นคุณค่าของชุมชนที่อาศัยเพื่อร่วมกันปกป้องและหาทางแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการรักษาสภาพแวดล้อม ขยะ กลิ่นเน่าเหม็นของขยะและน้ำเสียจากลำคลอง เกิดความรับผิดชอบร่วมกันต่อชุมชนที่อาศัย

๔. เป้าหมาย

๔.๑ จัดอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การให้ความรู้แก่ประชาชนในชุมชนในด้านการรักษาสภาพแวดล้อม การคัดแยกขยะมูลฝอยของเสียอันตรายและกากไขมัน เพื่อให้สามารถนำของเหลือใช้กลับมาใช้ใหม่และเกิดประโยชน์ในหลายๆ ด้านให้กับประชาชนในชุมชนชายคลองเสนานิคม ๒ จำนวน ๑๗๐ คน

๔.๒ เพื่อสร้างอาสาสมัครเครือข่ายรักษาสภาพแวดล้อมไม่น้อยกว่า ๒ เครือข่าย

๕. ปัจจัยความสำเร็จ

ผู้จัดทำได้นำแนวคิดทฤษฎีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก (SWOT Analysis) และทฤษฎีการมีส่วนร่วมมาใช้ในการวิเคราะห์สภาพปัญหา ดังนี้

๕.๑ การวิเคราะห์โดยใช้ทฤษฎีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก (SWOT Analysis)

จุดแข็ง (Strength)

หน่วยงาน	ชุมชน
๑. องค์กรมีความพร้อมให้บริการจัดการเก็บขนขยะและสิ่งปฏิกูลทั้งด้านบุคลากรและเครื่องมือในการจัดเก็บ	๑. ประชาชนในชุมชนต้องการความรู้ความเข้าใจและสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับหน่วยงานภาครัฐ
๒. มีบุคลากรมีความรู้ความสามารถในการให้ความรู้แก่ประชาชนในพื้นที่ได้	๒. ประชาชนในชุมชนต้องการอบรมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการขยะที่ถูกต้องและสามารถนำไปใช้ใน

	การรักษาสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยได้
หน่วยงาน	ชุมชน
๓. กรุงเทพมหานครมีนโยบายจ้างงานในชุมชน เช่น ชักลากขยะ ผู้ดูแลเด็ก หรือสภาเยาวชน เป็นต้น	๓. ประชาชนในชุมชนมีจิตสำนึกที่ดีในการรักษาสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยและพร้อมปฏิบัติงานด้านจิตอาสา
๔. องค์กรมีงบประมาณเพียงพอในการจัดการสิ่งแวดล้อมซึ่งเป็นนโยบายของผู้บริหารกรุงเทพมหานครทุกยุคทุกสมัย	๔. ประชาชนในชุมชนสามารถมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการจัดการขยะที่ถูกต้องและมีประสิทธิภาพ
	๕. ประชาชนมีความกระตือรือร้นในการรักษาสภาพแวดล้อมของตนเอง

จุดอ่อน (Weakness)

หน่วยงาน	ชุมชน
๑. อุปกรณ์ต่างๆไม่สามารถนำเข้าไปในชุมชนเนื่องจากถนนมีขนาดเล็ก	๑. พื้นที่ในการเข้าไปจัดการสภาพแวดล้อมไม่สะดวกเนื่องจากถนนมีขนาดเล็กไม่สามารถนำรถเข้าไปได้
๒. หน่วยงานไม่สามารถเก็บขยะได้ทันเนื่องจากมีปริมาณที่เพิ่มขึ้นของขยะมูลฝอยตามจำนวนประชาชนที่เพิ่มขึ้นในชุมชน	๒. น้ำในคลองมีสภาพเน่าเสีย เนื่องจากชุมชนสร้างบ้านรुक้าคลอง ได้ทิ้งสิ่งปฏิกูลมูลฝอยจากครัวเรือนลงในลำคลองและใต้ถุนบ้านเรือน

	๓. มีปริมาณขยะมูลฝอยเพิ่มมากขึ้น เกิดปัญหาขยะตกค้าง ส่งกลิ่นเน่าเหม็น
--	--

โอกาส (Opportunities)

ภาครัฐให้การสนับสนุนส่งเสริมในเรื่องการนำของเหลือใช้นำกลับมาใช้ใหม่ด้วยหลัก ๓R
--

อุปสรรคหรือภัยคุกคาม (Threats)

๑. ด้านนโยบายของผู้บริหารขาดความต่อเนื่อง
๒. ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และสังคมทำให้ยากต่อการประสานงานกับประชาชนในชุมชน
๓. การบังคับใช้กฎหมายด้านสิ่งแวดล้อมมีบทลงโทษเล็กน้อยทำให้ประชาชนไม่เกรงกลัว

๕.๒ ทฤษฎีหลักการมีส่วนร่วม ดังนี้

๑.) ได้นำหลักการใช้วิธีและระบบทางการบริหาร (Administration and Method) โดยการระดมความร่วมมือเป็นเครื่องมือในการดำเนินการโดยให้ความสำคัญกับการสมัครใจที่จะดำเนินการซึ่งจะส่งผลให้การบริหารจัดการขยะหรือสภาพแวดล้อมมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

๒.) หลักการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน

การแบ่งระดับของการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนมี ๕ ระดับ ดังนี้

- การให้ข้อมูลข่าวสาร : การมีส่วนร่วมในระดับต่ำสุดโดยประชาชนเป็นผู้ให้ข้อมูลและหน่วยงานภาครัฐนำข้อมูลไปจัดทำนโยบาย/โครงการ
- การรับฟังความคิดเห็น : เปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็น เช่น การจัดเวทีชาวบ้าน สัมรองความคิดเห็นหรือการทำประชาพิจารณ์
- ความเกี่ยวข้องของกลุ่มเป้าหมาย : เปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องมีส่วนได้เสียมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน ตัดสินใจ และหน่วยงานภาครัฐนำความต้องการประชาชนมาพิจารณาความเหมาะสมในการจัดกิจกรรม

- ความร่วมมือของกลุ่มเป้าหมาย : เปิดโอกาสให้ผู้แทน/ผู้นำ/ประชาชน เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของคณะกรรมการร่วมกับภาครัฐทุกชั้นตอน
- การเสริมสร้างอำนาจแก่ประชาชน : เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม ตั้งแต่การวางแผน การค้นหาปัญหา วิเคราะห์ปัญหา จนถึงการตัดสินใจและลงมือปฏิบัติร่วมกับภาครัฐทุกชั้นตอน

จากการได้นำแนวคิดทฤษฎีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก (SWOT Analysis) และทฤษฎีการมีส่วนร่วมมาใช้ในการวิเคราะห์สภาพปัญหาสามารถสรุปผลได้ ดังนี้

จุดแข็งและโอกาสสำนักงานเขตมีความพร้อมให้บริการจัดการเก็บขนขยะและสิ่งปฏิกูล ทั้งด้านบุคลากรและเครื่องมือในการจัดเก็บมีบุคลากรมีความรู้ความสามารถในการให้ความรู้แก่ประชาชน ในพื้นที่ได้ สามารถจัดสรรงบประมาณดำเนินการด้านสิ่งแวดล้อม ภาครัฐ ภาคประชาชน และ ภาคเอกชนในพื้นที่มีส่วนร่วมในการจัดการสภาพแวดล้อม การเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วต่อเนื่องของ เทคโนโลยี อุตสาหกรรม การท่องเที่ยวทำให้มีการผลิตและหาแนวทางในการส่งเสริม การคัดแยกขยะและ นำกลับมาใช้ใหม่ให้ทันสมัยและรวดเร็ว สะดวกยิ่งขึ้น รัฐบาลมีนโยบายผลักดันส่งเสริมให้มีการให้ความรู้กับประชาชนมากขึ้น รวมทั้งมีนโยบายที่สร้างรายได้ให้กับประชาชนในชุมชนโดยการให้ ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดเก็บขยะและชักลากขยะไปไว้ในจุดที่กำหนดไว้ แต่มีจุดอ่อนในเรื่องสภาพพื้นที่ เป็นที่บุงกรุกที่ราชพัสดุประชาชนได้บุงกรุกสร้างบ้านพักอาศัยตามแนวคลองลาดพร้าว ถนนในชุมชนแคบ และรถเก็บขนมูลฝอยของสำนักงานเขตไม่สามารถเข้าไปเก็บขยะมูลฝอยได้ประชาชนขาดจิตสำนึกในการรักษาสภาพแวดล้อมมีการทิ้งขยะลงลำคลอง ใต้ถุนบ้านเรือน ทำให้เกิดขยะเน่าเหม็น น้ำในคลองเน่าเสีย ชุมชนมีสภาพแวดล้อมเสื่อมโทรม

ดังนั้น กลยุทธ์สำคัญที่จะต้องเร่งดำเนินการ คือ ควรเน้นการสร้างจิตสำนึกและให้ ประชาชนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการรักษาสภาพแวดล้อมโดยการจัดโครงการอบรมให้ความรู้ อาทิ เรื่องการคัดแยกขยะและมีกิจกรรมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการรักษาสภาพแวดล้อมโดยการคัดแยกขยะ การทำปุ๋ยหมัก การทำน้ำหมักชีวภาพ ทำให้ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการคัดแยกขยะและชุมชน มีสภาพแวดล้อมที่ดีขึ้น ตลอดจนการให้ข้อมูลข่าวสารแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างภาครัฐและ ประชาชน มีการเปิดโอกาสให้ผู้แทนชุมชน ผู้นำชุมชน ตลอดจนประชาชนในชุมชนเข้ามาเป็นส่วนหนึ่ง ของคณะกรรมการร่วมกับภาครัฐ ซึ่งแนวทางนี้สามารถประสบผลสำเร็จได้ง่าย เนื่องจากทุกภาคส่วนให้ความสำคัญกับเรื่องการรักษาสภาพแวดล้อม การลดขยะมูลฝอย และส่งเสริมการคัดแยกขยะทำให้ ประชาชนเกิดรายได้เพิ่มขึ้น

แนวทางการดำเนินการแก้ไขขยะในชุมชนชายคลองเสนานิคม ๒ เป็นโครงการที่ ผู้จัดทำรายงานได้ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในโครงการในระดับการสร้างเสริมอำนาจแก่ประชาชน เพื่อให้ ประชาชนมีความรู้สึกเป็นเจ้าของโครงการซึ่งจะทำให้โครงการประสบความสำเร็จได้ในระดับหนึ่ง ดังนี้

- ๑.) ศึกษาสภาพแวดล้อมชุมชน จัดเก็บข้อมูลพื้นฐานและสภาพปัญหาในเบื้องต้น
- ๒.) จัดทำเวทีชาวบ้านให้กับชุมชนซึ่งเป็นผู้มีส่วนได้เสียโดยตรง เพื่อให้ ประชาชนมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา รับทราบข้อมูลต่าง ๆ จากชุมชน จัดลำดับความสำคัญของ กิจกรรมที่จะแก้ไขปัญหา

๓.) แต่งตั้งคณะทำงาน ๒ ระดับ คือ คณะทำงานระดับเขต และคณะทำงานระดับชุมชน เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหาผลักดันไปสู่นโยบาย

๖. ภารกิจที่ดำเนินการ

เรื่อง	ขั้นตอนการดำเนินการ	ผู้รับผิดชอบ	หมายเหตุ
การประสานงาน	<ul style="list-style-type: none"> - ประสานงานกับฝ่ายต่างๆและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดตั้งคณะทำงานระดับเขตและคณะทำงานระดับชุมชน เพื่อทำการดำเนินการและวางแผนการปฏิบัติงานให้เป็นรูปธรรมและผลักดันสู่การนำไปปฏิบัติให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล - ประสานกับฝ่ายรักษาความสะอาดและสวนสาธารณะ เพื่อขอจัดสรรงบประมาณจ้างอาสาสมัครซักล้างมูลฝอยในชุมชนชายคลองเสนานิคม ๒ - ประสานชุมชนเพื่อจัดหาอาสาสมัครซักล้างมูลฝอยในชุมชนเพื่อทำหน้าที่จัดการเก็บขนมูลฝอย ณ จุดพักขยะในชุมชนไปไว้ในจุดนัดเก็บขนที่สำนักงานเขตกำหนดไว้ 	นักพัฒนาสังคมที่รับผิดชอบชุมชน	
จัดตั้งคณะทำงานระดับเขต	ดำเนินการจัดตั้งคณะทำงานระดับเขตเพื่อศึกษาข้อมูลเบื้องต้นในการจัดทำเวทีชาวบ้าน และกำหนดรูปแบบกิจกรรมการดำเนินงาน พร้อมทั้งติดตามประเมินผลการจัดกิจกรรมในขั้นตอนต่าง ๆ	นักพัฒนาสังคมที่รับผิดชอบชุมชน	
จัดตั้งคณะทำงานระดับชุมชน	ดำเนินการจัดตั้งคณะทำงานระดับชุมชนเพื่อมีหน้าที่ประสานงานภายในชุมชนให้เกิดความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมต่างๆในการรักษาสภาพแวดล้อมในชุมชนพร้อมกับให้สอดคล้องกับรูปแบบ กิจกรรมการดำเนินงาน ที่คณะทำงานระดับเขตกำหนดโดยมีนักพัฒนาสังคมที่รับผิดชอบชุมชนเป็นที่ปรึกษาในขั้นตอนต่าง ๆ	นักพัฒนาสังคมที่รับผิดชอบชุมชนและคณะกรรมการชุมชน	

การคัดเลือก อาสาสมัครซีกลาก มูลฝอยในชุมชน	- คัดเลือกอาสาสมัครซีกลากมูลฝอยในชุมชนเพื่อให้ฝ่ายรักษาและสวนสาธารณะดำเนินการแต่งตั้งอาสาสมัครประจำชุมชนชายคลองเสนานิคม ๒ - ควบคุมติดตามผลการดำเนินงานของอาสาสมัครซีกลากมูลฝอย	เจ้าหน้าที่ฝ่าย รักษาความ สะอาดฯ และ นักพัฒนาสังคม	
เรื่อง	ขั้นตอนการดำเนินการ	ผู้รับผิดชอบ	หมายเหตุ
การประชุม	๑. จัดประชุมคณะกรรมการระดับเขต เพื่อกำหนดรูปแบบกิจกรรม แนวทางการปฏิบัติ พร้อมทั้งติดตามประเมินผลการจัดกิจกรรมใน ขั้นตอนต่างๆ ให้สอดคล้องกับเป้าหมายและ วัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ได้อย่างถูกต้องและชัดเจน ๒. จัดประชุมคณะกรรมการระดับชุมชน มีหน้าที่ประสานงานภายในชุมชนให้เกิดความ ร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมต่างๆในชุมชนให้ สอดคล้องกับรูปแบบ กิจกรรมการดำเนินงานที่ คณะกรรมการระดับเขตกำหนดโดยมีนักพัฒนาสังคม ที่รับผิดชอบชุมชนเป็นที่ปรึกษาในขั้นตอนต่าง ๆ ๓. มีการเปิดเวทีชาวบ้าน เพื่อกำหนดแผนงานและ กิจกรรมด้านการพัฒนาสภาพแวดล้อมภายในชุมชน	นักพัฒนาสังคม ที่รับผิดชอบ ชุมชน	
จัดทำโครงการ/ แผนงานดำเนินงาน และกิจกรรม	๑. การจัดทำหลักสูตรการอบรมที่จะให้ความรู้แก่ ประชาชนในชุมชนโดยการเขียนโครงการเพื่อ อธิบายหลักการและเหตุผลที่ต้องทำโครงการ หรือขอจัดทำโครงการเพื่อพัฒนาชุมชนให้มี สภาพแวดล้อมที่ดีเสนอโครงการเพื่อขออนุมัติ ๒. จัดทำคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานจัด ประชุมคณะกรรมการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อ วางแผนการทำงานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ ๓. จัดเตรียมการประชุมคณะกรรมการและ กลุ่มเป้าหมายเข้าร่วมกิจกรรม ทำหนังสือเชิญ วิทยากรที่มีความรู้ ความสามารถมาให้ความรู้ ทางด้านวิชาการนั้นนทานการในด้านต่างๆ ๔. ดำเนินการจัดเตรียมเอกสารวิชาการที่จะใช้ใน การอบรมให้ความรู้แก่ประชาชนในชุมชน กำหนดการ และอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่จำเป็น ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในชุมชนได้รับรู้และเข้า	นักพัฒนาสังคม ที่รับผิดชอบ ชุมชน , เจ้าหน้าที่ฝ่าย รักษาความ สะอาดฯ	

	<p>มาร่วมกิจกรรมให้ได้ตามเป้าหมาย</p> <p>๕. ดำเนินงานตามโครงการจัดการอบรมให้ความรู้แก่ประชาชนในชุมชนด้านการรักษาสภาพแวดล้อม การคัดแยกขยะในชุมชน</p> <p>๖. ประเมินและสรุปผลการดำเนินงาน</p>		
เรื่อง	ขั้นตอนการดำเนินการ	ผู้รับผิดชอบ	หมายเหตุ
ติดตามและประเมินผลความสำเร็จของงาน	<p>ดำเนินการติดตามและประเมินผลความสำเร็จของงานว่าการจัดกิจกรรมในชุมชนมีผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนด</p> <ul style="list-style-type: none"> - สามารถตรวจสอบการจัดเก็บขยะในชุมชนและมีสภาพแวดล้อมที่ดีอย่างยั่งยืน - สามารถปรับแก้ลักษณะนิสัยของสมาชิกในชุมชนให้เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมได้ - มีแผนปฏิบัติงานอย่างชัดเจน - ติดตามและตรวจสอบการดำเนินงานได้ทุกขั้นตอน - สามารถนำไปเป็นแบบอย่างในการจัดกิจกรรมรักษาสภาพแวดล้อม - การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างชุมชนต่อชุมชน ระหว่างชุมชนต่อภาครัฐที่ดีขึ้น 	นักพัฒนาสังคมที่รับผิดชอบชุมชน	

๗. ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

ผู้เกี่ยวข้อง	ภารกิจ	ระยะเวลาดำเนินการ
<p>คณะทำงานระดับเขต ประกอบด้วย</p> <p>๑. ผู้ช่วยผู้อำนวยการเขต เป็นประธานคณะทำงาน</p>	<p>- กำหนดรูปแบบวางแผนการดำเนินงานรวมทั้งติดตามผลเพื่อรายงานต่อผู้อำนวยการเขต</p>	<p>- เดือนตุลาคม ๒๕๕๗</p>
<p>๒. หัวหน้าฝ่ายพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคมเป็นคณะทำงานและเลขานุการ</p>	<p>- ร่วมกำหนดรูปแบบ/กิจกรรมพร้อมทั้งติดตามประเมินผลการจัดกิจกรรมในขั้นตอนต่าง ๆ</p>	<p>- เดือนตุลาคม ๒๕๕๗ – เดือนกันยายน ๒๕๕๘</p>
<p>๓. นักพัฒนาสังคมที่เป็นผู้รับผิดชอบชุมชน เป็นคณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ</p>	<p>- ดำเนินการประสานงานการจัดกิจกรรมในขั้นตอนต่าง ๆ และเป็นพี่เลี้ยงให้กับชุมชน</p>	<p>- เดือนตุลาคม ๒๕๕๗ – เดือนกันยายน ๒๕๕๘</p>
<p>๔. เจ้าหน้าที่ฝ่ายรักษาความสะอาดและสวนสาธารณะ เป็นคณะทำงาน</p>	<p>- ดำเนินการจัดกิจกรรมตามรูปแบบที่วางไว้ ทำหน้าที่วิทยากรให้ความรู้</p>	<p>- เดือนมกราคม ๒๕๕๘ – เดือน</p>

๖.ประธานชุมชนชายคลองเสนานิคม ๒ เป็นคณะกรรมการ	-ประสานงานระหว่างหน่วยงาน ชุมชน และนำแผนไปสู่การปฏิบัติ พร้อมทั้งติดตามผลการดำเนินงาน แต่ละขั้นตอน ร่วมกับคณะกรรมการ ระดับเขต	กันยายน ๒๕๕๘ -เดือนตุลาคม ๒๕๕๗ –เดือน กันยายน ๒๕๕๘
ผู้เกี่ยวข้อง	ภารกิจ	ระยะเวลา ดำเนินการ
<p>คณะกรรมการระดับชุมชน ประกอบด้วย</p> <p>๑.ประธานกรรมการชุมชน เป็นประธานคณะกรรมการ</p> <p>๒.เลขานุการชุมชน เป็นคณะกรรมการและเลขานุการ</p> <p>๓.คณะกรรมการชุมชน เป็นคณะกรรมการ</p> <p>๔.อาสาสมัครสาธารณสุขในชุมชน เป็นคณะกรรมการ</p> <p>๕. อาสาสมัครแจ้งเหตุด้านสิ่งแวดล้อม ในชุมชนเป็นคณะกรรมการ</p> <p>๖.กลุ่มเยาวชนในชุมชน เป็นคณะกรรมการ</p>	<p>-ประสานงานระหว่างหน่วยงาน ชุมชน และนำแผนไปสู่การปฏิบัติ พร้อมทั้งติดตามผลการดำเนินงาน แต่ละขั้นตอน ร่วมกับคณะกรรมการ ระดับเขต</p> <p>-ดำเนินการจัดรูปแบบกิจกรรมตามที่ คณะทำงานระดับเขตกำหนดและ รวบรวมติดตามประเมินผล</p> <p>-ดำเนินการจัดรูปแบบ กิจกรรมการ ดำเนินงานโดยอาสาสมัครสาธารณสุข ชวนประชาชนในชุมชนเข้าร่วมอบรม</p> <p>-ดำเนินการจัดกิจกรรมด้านสุขภาพ ชุมชนและสิ่งแวดล้อม</p> <p>-เฝ้าระวังการจัดเก็บมูลฝอยในชุมชน</p> <p>-รณรงค์ส่งเสริมการรักษาสิ่งแวดล้อม และเป็นต้นแบบอย่างที่ดีให้แก่ เยาวชนในชุมชน</p>	<p>-เดือนพฤศจิกายน ๒๕๕๗-เดือน กันยายน ๒๕๕๘</p> <p>-เดือนพฤศจิกายน ๒๕๕๗ – เดือน กันยายน ๒๕๕๘</p> <p>-เดือนพฤศจิกายน ๒๕๕๗ – เดือน กันยายน ๒๕๕๘</p> <p>-เดือนพฤศจิกายน ๒๕๕๗ – เดือน กันยายน ๒๕๕๘</p> <p>-เดือนพฤศจิกายน ๒๕๕๗ – เดือน กันยายน ๒๕๕๘</p> <p>-เดือนพฤศจิกายน ๒๕๕๗ – เดือน กันยายน ๒๕๕๘</p>
นักพัฒนาสังคมผู้รับผิดชอบชุมชน	<p>- ประสานงานกับหน่วยงานที่ เกี่ยวข้อง</p> <p>- ดำเนินกิจกรรมต่างๆตามเป้าหมาย ของโครงการ</p> <p>- เป็นที่ปรึกษาให้กับชุมชน</p>	เดือนตุลาคม ๒๕๕๗ –เดือน กันยายน ๒๕๕๘
อาสาสมัครซักถามมูลฝอยในชุมชน	มีหน้าที่ซักถามมูลฝอยจากจุดนัดพบ ขยะภายในชุมชนมายังจุดนัดพบขยะ	เดือนพฤศจิกายน ๒๕๕๗ – เดือน

	ที่ได้กำหนดไว้ระหว่างชุมชนและ สำนักงานเขตตามช่วงเวลาแต่ละวัน	กันยายน ๒๕๕๘
ประชาชนชุมชนชายคลองเสนานิคม ๒ (ตัวแทนอย่างน้อยครัวเรือนละ ๑ คน)	เข้ารับการอบรมในกิจกรรมการให้ ความรู้ในการคัดแยกขยะและดำเนิน การคัดแยกขยะ จัดทำปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพ	เดือนมกราคม ๒๕๕๘ – เดือน กันยายน ๒๕๕๘

๘. ระยะเวลาการดำเนินการ ตั้งแต่เดือนตุลาคม ๒๕๕๗ – เดือนกันยายน ๒๕๕๘

แผนการปฏิบัติงานของโครงการ

ขั้นตอนการปฏิบัติงานของ โครงการ	พ.ศ. ๒๕๕๗			พ.ศ. ๒๕๕๘								
	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.
ขั้นที่ ๑ เสนอโครงการ เพื่อขออนุมัติ	←→											
ขั้นที่ ๒ จัดทำคำสั่งแต่งตั้ง คณะกรรมการดำเนินงาน	←→											
ขั้นที่ ๓ จัดเตรียมการประชุม คณะกรรมการและกลุ่มเป้าหมาย เข้าร่วมกิจกรรม	←→											
ขั้นที่ ๔ จัดเตรียมเอกสาร วิชาการ กำหนดการ และ อุปกรณ์ต่าง ๆ ที่จำเป็น	←→											
ขั้นที่ ๕ ดำเนินงานตาม โครงการ				←	→							→
ขั้นที่ ๖ ประเมินและสรุปผล						←	→					→

๙. แนวทางการประเมิน

๙.๑ ตัวชี้วัดความสำเร็จ

ระดับผลผลิต

๑.) จำนวนผู้เข้ารับการอบรมไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐

๒.) เพื่อสร้างอาสาสมัครเครือข่ายรักษาสุขภาพแวดล้อมไม่น้อยกว่า ๒ เครือข่าย

ระดับผลลัพธ์

- ๑.) ชุมชนมีความพึงพอใจในสภาพแวดล้อมที่ดี
- ๒.) ควบคุมอัตราการผลิตขยะมูลฝอยให้มีไม่เกิน ๑ กิโลกรัมต่อคนต่อวัน
- ๓.) ควบคุมให้มีการใช้ประโยชน์จากขยะมูลฝอยในอัตราไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑๐ ของปริมาณขยะที่คัดแยกได้ภายในชุมชน โดยวัดจากการนำกลับมาใช้ใหม่

๙.๒ วิธีการ

- ๑.) จัดฝึกอบรมให้ความรู้แก่ประชาชนในด้านการรักษาสภาพแวดล้อม
- ๒.) สร้างขบวนการการมีส่วนร่วมและแนวทางปฏิบัติของชุมชน

๙.๓ เครื่องมือ

- ๑.) แผนการปฏิบัติการจัดการขยะและสิ่งปฏิกูลในชุมชน
 - ภาพประกอบการจัดกิจกรรมการจัดการขยะในชุมชนก่อนทำ/หลังทำ
 - มีการจัดทำแบบสอบถามประเมินความรู้ก่อนทำ/หลังทำ
 - มีการจัดทำแบบแยกประเภทขยะที่ได้ให้แต่ละครัวเรือนเพื่อตรวจสอบข้อมูลและจำนวนขยะแต่ละประเภทที่คัดแยกได้
- ๒.) แบบสำรวจความพึงพอใจ

๑๐. ข้อเสนอแนะ

๑. ควรกำหนดแนวทางในการจัดตั้งเครือข่ายด้านการรักษาสภาพแวดล้อมที่เกิดจากความต้องการของชุมชน
๒. ควรส่งเสริมกระตุ้นการมีส่วนร่วมของชุมชนในการรักษาสภาพแวดล้อม

การจัดอบรมแก้ไขขยะในชุมชนชายคลองเสนานิคม ๒

หลักสูตร/หัวข้อ	จำนวน ชั่วโมง	วิทยากร	หมายเหตุ
การจัดสภาพแวดล้อม (การทำน้ำหมักชีวภาพ, ปุ๋ยชีวภาพ)	๒	ฝ่ายรักษาความสะอาดและ สวนสาธารณะ สำนักงานเขตจตุจักร	
การคัดแยกขยะมูลฝอยใน ชีวิตประจำวัน	๒	ฝ่ายรักษาความสะอาดและ สวนสาธารณะ สำนักงานเขตจตุจักร	
การร่วมแสดงความคิดเห็น ในการจัดการขยะในชุมชน (เวทีชาวบ้าน)	๒	ฝ่ายพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคม สำนักงานเขตจตุจักร	

หมายเหตุ กลุ่มเป้าหมายผู้เข้าร่วมอบรมตัวแทนอย่างน้อยครัวเรือนละ ๑ คน